

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2553/

00165

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 ส.ค. 2551	18	6238	5

สอยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๐

ตะลุมบ้านจะหาสัมผัส

ประเพณีไล่ชิงช้าบนดอยสูง

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 13 ส.ค. 2551	ปีที่ 18	ฉบับที่ 6238	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	-----------

ประเพณีโล้ชิงช้า หรืออาข่าเรียกว่า “แย้ซู่อาเผ่ว” ซึ่งจะมีการจัดขึ้นทุกๆ ปี ประมาณปลายเดือนสิงหาคม ถึงต้นเดือนกันยายน ซึ่งจะตรงกับ ช่วงที่ผลผลิต กำลังออกงามและพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวในอีกไม่กี่วัน

ในระหว่างนี้อาข่าจะตายหญาไนไร่ข้าวเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากตายหญาแล้วก็รอสำหรับการเก็บเกี่ยวตรงกับเดือนของอาข่าคือ “ฉ้อลาบลา” ประเพณีโล้ชิงช้าของชาวอาข่า ถือเป็นพิธีกรรมที่มีคุณค่ามากด้วยภูมิปัญญาที่ใช้ในการส่งเสริมความรู้แล้ว ยังเกี่ยวพันกับการดำรงชีวิตประจำวันของอาข่าอีกมากมาย

นายเอี่ยม แกลงนิคย์ กำนันตำบลป่าแดด กำนันนักพัฒนาคนใหม่ของตำบลป่าแดด กล่าวว่า ตำบลป่าแดด เป็นตำบลขนาดใหญ่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 22 หมู่บ้าน พื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างพื้นราบและภูเขา วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีแตกต่างกัน ชาวเขาเผ่าอาข่า เป็นชน

เผ่าใหญ่ชนเผ่า หนึ่งในตำบลป่าแดด ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจทางชนเผ่าจึงได้จัดงานประเพณีโล้ชิงช้า ขึ้นระหว่างวันที่ 15-17 สิงหาคม 2551 โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อสนับสนุนประเพณีโล้ชิงช้าและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของตำบลป่าแดด และอนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่าให้คงอยู่สืบต่อไป โดยมีกิจกรรมการเล่นต่างๆ มากมาย รวมทั้งการ ศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าอีกด้วย

สำหรับประวัติความเป็นมาของประเพณีโล้ชิงช้า ประเพณีโล้ชิงช้ามีต้นกำเนิดในดินแดนที่มีชื่อว่า “จาแดล่อง” คือพื้นที่ประเทศจีนในปัจจุบัน โดยดินแดนแห่งนี้มีผู้นำอาข่า ที่ชื่อ “ซีบา อาเผ่ว หม่อโล๊ะโล๊ะซือ” และคือบอาเผ่วเอว คือ คือคอง เป็นผู้นำที่ชาวอาข่าให้การเคารพนับถือ โดยกล่าวว่า ดินแดนจาแด จะทำการจัด ประเพณีโล้ชิงช้า 33 วัน เมื่อเป็นเช่นนี้สมาชิกคนในดินแดนแห่งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งคนจนและคนรวย ทุกคนต้องเตรียมเสบียงอาหารไว้เยอะๆ เพื่อเอาไว้ฉลองกันในวันประเพณี นี้คือการบอกเล่าถึงที่มาของ ประเพณีโล้ชิงช้า ประเพณีโล้ชิงช้าถือเป็นประเพณี ที่ให้ความสำคัญกับผู้หญิง

ฉะนั้นผู้หญิงอาข่าจะมีการแต่งกาย ด้วยเครื่องทรงต่างๆ อย่างสวยงามที่ได้ เตรียมไว้ตลอดทั้งปีมาสวมใส่เป็นกรณีพิเศษในเทศกาลนี้ สำหรับหญิงสาวอาข่าจะแต่งกาย เพื่อยกระดับชั้นวัยสาวตามขั้นตอน แสดงให้คนในชุมชนได้เห็น พร้อมทั้งขึ้นโล้ชิงช้า และร้องเพลงทั้งลักษณะเดี่ยวและคู่ ประเพณีโล้ชิงช้า จัดขึ้นเพื่อเป็นการฉลองพืชพันธุ์ที่จะได้เก็บเกี่ยวไว้บริโภค เนื่องจากพืชไร่ พืชสวนต่างๆ ที่ปลูกลงไป พร้อมที่จะได้ผลผลิต

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 ส.ค. 2551	18	623/8	5

โดยมีสุภานิตกล่าวไว้ว่า “ซูจา หม่าโบะ หม่า โบะ” หมายถึง ประเพณีโล้ชิงช้า มีอาหาร หลากหลาย และสมบูรณ์มากมาย หากประเพณีนี้ไม่มี ประเพณีอื่น หรือพิธีอื่นก็จะมี และหลังจากที่ จัดงานประเพณีโล้ชิงช้าเสร็จแล้ว ชุมชนอาข่าก็ จะไม่มีการตัดไม้ดิบเข้ามาใน ชุมชนอีก ไม้ดิบใน ที่นี้คือไม้ยืนต้น หรือไม้ทุกชนิดที่ยังไม่ได้ถูกตัด ยกเว้นกรณีที่มีคนตาย แล้วเท่านั้น จึงถือว่าเป็น วันเข้าพรรษาของชาวอาข่าอีกเช่นกัน

ในการจัดประเพณีโล้ชิงช้าแต่ละปีของ อาข่า จะต้องมีฝนตกลงมา ถ้าปีไหนเกิดฝนไม่ตก อาข่าถือว่าไม่ดี ผลผลิตที่ออกมา จะไม่ออกงาม ประเพณีโล้ชิงช้า มีระยะเวลาในการจัดรวม 4 วันด้วยกัน โดยแต่ละวันมีกำหนด การดังนี้วันที่ 1 “จาแบ” วันเริ่มแรกของพิธีกรรมเรียกว่า “จาแบ” ผู้หญิงอาข่าอาจเป็นแม่บ้านของครัวเรือน หรือ ถ้าแม่บ้าน ไม่อยู่อาจเป็นลูกสาวไปแทนก็ได้ ก็ จะแต่งตัวด้วยชุดประจำเผ่าเต็มยศแล้วออกไป

ตัดน้ำ ที่บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อจะนำมาใช้ในการ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ดึกมาจากบ่อน้ำ ศักดิ์สิทธิ์ อาข่าเรียกว่า “อ้ออ้อซ้อ” การเซ่นไหว้ บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของแต่ละครอบครัว แต่อาข่าไม่นิยมให้ผู้ชายไปตักน้ำ เพราะถือว่าเป็นงานของผู้หญิง และในวันนี้ก็มีการดำข้าวปุก “ห่อถ้อง”

ข้าวปุก หรือห่อถ้อง คือข้าวที่ได้จาก

การดำอย่างละเอียดโดยก่อน ที่จะดำก็จะนำ ข้าวสาร (ข้าวเหนียว) แช่ไว้ประมาณ 1 คืน พอ รุ่งเช้าก็นำมานึ่ง หลังจากนึ่งเสร็จ หรือได้ที่แล้วก็ จะมีการโปรยด้วยน้ำอีกรอบหนึ่ง แล้วก็นึ่งต่อ ระหว่างที่รอข้าวสุก ก็จะมีการดำงาดำ ผสมเกลือ ไปด้วย เพื่อไม่ให้ข้าวเหนียวที่ดำติดมือเวลานำ มาปั้นข้าวปุก ซึ่งต้องใช้ในการทำพิธี เช่นกัน วันที่ 2 วันสร้างชิงช้า เป็นวันที่ทุกคนจะมารวมตัวกัน ที่บ้านของ “โจ้วมา” ผู้นำศาสนา เพื่อจะปรึกษา และแบ่งงานใน การจะปลูกสร้างชิงช้าใหญ่ของ ชุมชน หรืออาข่า เรียกว่า “หล่าเฉอ” ในวันนี้จะ ไม่มีการทำพิธี ใดๆ ทั้งสิ้น แม้กระทั่งสัตว์ก็จะไม่ มา หลังจากการสร้างชิงช้าใหญ่ของชุมชนเสร็จ ก็ จะมีพิธีเปิด โล้ชิงช้าโดย โจ้วมา ผู้นำศาสนา จะ เป็นผู้เปิดโล้ก่อน

จากนั้นทุกคนก็สามารถโล้ได้ หลังจาก ที่ สร้างชิงช้าใหญ่ของชุมชนเสร็จ ต้องมาสร้าง ชิงช้าเล็กไว้ ที่หน้าบ้าน ของตนเองอีกเพื่อให้ลูก หลานของตนเล่น ทุกครัวเรือนจะต้องสร้างเพราะ ถือว่าเป็นพิธี วันที่ 3 “วัน ล้อดา อาเผ่ว” วันนี้ ถือว่าเป็นวันพิธีใหญ่ มีการเลี้ยงฉลองกันทุก ครัวเรือนมีการเชิญผู้อาวุโส หรือแขกต่างหมู่ บ้านมาร่วมรับประทานอาหารในบ้านของตน ผู้ อาวุโสก็จะมี การอวยพรให้กับเจ้าบ้านประสบแต่ ความสำเร็จในวันข้างหน้า วันที่ 4 “จาสา” วัน สุดท้ายของพิธีกรรม “จาสา”

สำหรับในวันนี้จะไม่มีการประกอบ พิธีกรรมอะไรทั้งสิ้น นอกจากพากันมาโล้ชิงช้า เพราะเป็นวันสุดท้ายที่จะได้โล้ในปีนี้ แต่พอ ตะวันตกดิน หรือประมาณ 18.00 น ผู้นำศาสนา ก็จะทำการเก็บ เชือกของชิงช้า โดยการมามัดติด

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	13 ส.ค. 2551	18	6238	5

กับเสาชิงช้า ถือว่า บรรยากาศในการโล้ชิงช้าก็
จะได้จบลงเพียงเท่านี้ และหลังอาหารค่ำก็จะ
ทำการเก็บเครื่อง เช่น ไม้ต่าง ๆ เข้าไว้ที่เดิม
หลังจากที่เก็บเครื่องเช่น ไม้เหล่านี้แล้วถือว่า
เสร็จสิ้นพิธีกรรม ประเพณีโล้ชิงช้า

นักท่องเที่ยวที่สนใจอยากเที่ยวชมวิถี
ชีวิต และชมประเพณีโล้ชิงช้าของชนเผ่าอาข่า

ระหว่าง 15-17 สิงหาคม 2551 ติดต่อสอบถาม
รายละเอียดได้ที่ คุณชัยวัฒน์ จະนุ ผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 11 โทร.089-9997831 ผู้ช่วยชูศักดิ์
หมื่อแล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โทร.084-4853497
หรือที่คุณสุวิมล บริษัทแมนสรวงแทรเวล โทร
086-19457=41

สุวิมล ธรรมวรรณ/ข่าวเชียงราย